

DE AFSTAND

DER

KUST VAN GUINEA

AAN

ENGELAND.

DOOR

HENDRIK MULLER S.ZOON.

(Overgedrukt uit de Nieuwe Rotterdamsche Courant.)

Mei 1871.

BOOK NUMBER

1/DP/D150

DE AFSTAND

DER

Kust van Guinea aan Engeland.

» Van de leden der Kamer mag men verwachten dat zij ,
» bij het uitbrengen van hunne adviezen , zich houden aan de
» officieele stukken en niet aan vaak scherpe en niet altijd
» eerlijke , sjaaije uitdrukkingen van hoogst partijdige schrijvers.”
Zoo luidde het bestraffend woord van den Minister van Koloniën
in de zitting der Tweede Kamer van 29 April jl. , toen een
der leden 't waagde , de voordracht tot afstand der Kust van
Guinea aan Engeland in 't voorbijgaan te veroordeelen . De
inhoud van het officieele stuk zal dus den ongunstigen indruk
wegnemen , dien dit voornemen der Regeering gelukkig nog
op een tal van mijne laudgenooten heeft gemaakt , zoo meende
ik bij het lezen dier ministerieele bestraffing . Twee dagen
vóórdat ze werd toebedeeld , had ik uit de dagbladen gezien ,
dat de heer van Sypesteyn den vorigen dag van het »ingediende”
tractaat tot afstand dier bezitting gesproken had . Maar hoewel
ik mij onmiddellijk haastte van dat nu dubbel gewenschte stuk
kennis te verkrijgen , mocht ik het niet eer ontvangen , dan toen
het reeds door de Afdeelingen der Kamer in behandeling was
genomen . Reeds sedert maanden brandde mij menige opmerking
over den voorgenomen afstand op de lippen ; maar gedachtig aan
het den heer de Jonge in het Februari-nommer van het *Tijdschrift voor Nederlandsch Indië* door P. scherpeijk toegediende
verwjt , dat hij in zijne brochure (1) een oordeel over de zaak uit-
sprak eer hij die uit de Wetsontwerpen in haar geheelen omvang
kon beoordeelen , besloot ik om deze af te wachten . Maar
thans ook moet de getuigenis mij van het harte , dat de lezing
der Memorie van Toelichting den ongunstigen indruk van de
geheele voordracht bij mij niet alleen niet weggenomen , maar
integendeel nog versterkt heeft . Zij heeft mij als Nederlandsch
koopman pijlijk getroffen en een gevoel gewekt van bezorgdheid en

(1) *De oorsprong van Nederland's Bezitting op de Kust van Guinea, in herinnering gebracht uit de oorspronkelijke stukken, naar aanleiding van den voorgenomen afstand dier bezittingen aan Groot-Brittannië, door Jhr. Mr. J. K. J. de Jonge, Adjunct-Rijks-Archivaris, 's-Grave hage, Martinus Nijhoff 1871.*

vrees voor de toekomst van ons vaderland, natuurlijk niet om den voorgenomen afstand op zichzelf, maar om den geest van nationale moedeloosheid die er uit spreekt, en, die te smartelijker treft, na de lezing der warme woorden van den heer de Jonge, *ne déplaise* den Minister van Kolonien, een moedeloosheid en flauwheid, die te scherper uitkomt tegenover de stoutheid en slimheid, de » *encroachments* » van Engeland.

Ik zal trachten het bewijs te leveren, dat ik niet zonder grond aldus spreek.

In 1867 werd door Nederland een tractaat gesloten met Engeland, waarbij de verspreid liggende bezittingen der beide natiën aan de Goudkust, binnen bepaalde en goed afgebakende grenzen werden gebracht. Verschillende plaatsen, die tot nu toe onder Nederlandsch gezag hadden gestaan, moesten dien-tengevolge aan Engeland overgaan en omgekeerd. Tevens werd overeengekomen, dat het bij de Engelschen reeds vigeerende douanestelsel ook zou worden ingevoerd in onze bezitting, waar tot nu toe geen rechten geheven werden. Op zich zelf verheugde ik mij over dat tractaat. Het zou werkelijk belangrijke verbeteringen brengen in onze positie aan gindsche Kust; en ik vleide mij dat de Regeering uit den nieuwen bron van inkomsten, door de heffing van inkomende rechten geopend, en welke allicht spoedig de kosten dier bezitting zouden kunnen bestrijden, verbetering in het beheer der kust zou brengen. Voor den Nederlandschen handel kon dit niet dan een gewenscht gevolg hebben. (1). Natuurlijk kwam 't aan op eene wederzijds eerlijke en verstandige uitvoering van het tractaat, wat de wisseling betreft van het grondgebied, waarvoor eene grondige kennis noodig was van de onderlinge verhouding der negerstammen en ervaring om met hen om te gaan. 't Werd der Regeering in die dagen dan ook herhaaldelijk door mannen van ervaring aangeraden, om de uitvoering van het tractaat op te dragen aan den bekwamen Oud-Gouverneur Nagtglas als Buitengewoon Commissaris, daar hij bij de negerbevolking zeer gezien was en het tractaat te Londen had ontworpen. Ware die raad toen opgevolgd, en hadden de Engelschen met evenveel zorg en goede trouw den overgang der Engelsche plaatsen aan het Nederlandsch gezag voorbereid, als van onze zijde is geschied voor de plaatsen die aan hen moesten overgaan, dan waren de sedert ontstane moeielijkheden vermeden. Geen Nederlandsch bloed zou dan zijn vergoten, honderdduizenden guldens, die de herhaalde zending van onze oorlogsbodems daarheen hebben verslonden, zouden gespaard zijn voor de schatkist, en de Nederlandsche handel zou voor menige schade bewaard gebleven zijn; de cijfers eindelijk van onzen handel op de Goudkust in den laatsten tijd, zouden dan geheel andere zijn, dan die de officieele statistiek thans daarvoor geeft. Hoe echter de Re-

- (1) *Mijne adressen van Juni 1867 aan de beide Kamers der Staten-Generaal over dat tractaat goldem alleen eene onduidelijkheid over de bepaling der waarde, die tot grondslag van de heffing der inkomende rechten zou dienen, eene onduidelijkheid, toen door den Minister van Buitenlandsche Zaken ontkend, maar later toch erkend als geheel gegrond gebleken, toen 't echter te laat was!*

geering in hare Memorie van Toelichting het geringe verkeer tusschen Nederland en de Kust van Guinea tracht te bewijzen door de — bijna ongeloofelijke — mededeeling der in- en uitvoeren alleen van het jaar 1869, juist van dat jaar dus waarin zich de noodlottige gevolgen van de gebrekkige uitvoering van het tractaat van 1867 deden gevoelen, verklare wie het kan. Zelfs hij, die ganschelijk de gaaf mist om uit statistieken juiste gevolgtrekkingen te maken — en wie zal zoo iets durven beweren van den man, aan wien wij juist onze zoo uitnemende handelsstatistiek te danken hebben? — moet bij een vluchtigen blik op de cijfers dadelijk aan buitengewone omstandigheden denken, zoodra hij ziet, dat de uitvoer van Nederland naar de Kust van Guinea in 1868 plotseling daalde tot f 238,596, terwijl die in 1867 nog f 672,613 bedroeg, en de in 1868 bijna twee tonnen gouds grootere invoer dan in 1867 eensklaps in 1869 vier tonnen gouds minder bedroeg. Het meest oppervlakkig onderzoek leert hem echter onmiddellijk, dat de in 1868 ter Kuste uitgebroken oorlog den handel aldaar heeft gestremd. Maar nu vraag ik, of de cijfers van dat ééne oorlogsjaar als maatstaf mogen gelden voor het verkeer van ons land met deze bezitting? 't Klinkt juist zoo, alsof men den omvang der handelsbeweging tusschen Duitschland en Frankrijk wilde toetsen aan hare cijfers sedert den in het vorige jaar uitgebroken oorlog. Men sla de regeeringsstatistiek op; en wanneer men dan de volgende cijfers voor zich ziet, waarin nog niet eens voorkomen de aanzienlijke retouren in stofgoud, welke gedurig per mail naar Engeland komen, voor rekening van den Nederlandschen handel, dan zal de betuiging bij niemand achterwege kunnen blijven, dat tot dusverre juist uitbreiding het karakter was van onzen handel met gindsche Kust. Ziehier de officieele cijfers voor den

INVOER IN EN UITVOER VAN NEDERLAND.

	Invoer.	Uitvoer.		Invoer.	Uitvoer.
in 1846	f 235 869	f 51,178	in 1858	f 602,753	f 593,297
» 1847	» 125,549	» 38,284	» 1859	» 533,523	» 414 676
» 1848	» 98,759	» 81,370	» 1860	» 478,500	» 408 373
» 1849	» 72,152	» 181,049	» 1861	» 632,218	» 632 052
» 1850	» 172,135	» 126 895	» 1862	» 932 082	» 530,622
» 1851	» 299,206	» 336,196	» 1863	» 825,235	» 622,622
» 1852	» 225,691	» 193,654	» 1864	» 554,054	» 398,913
» 1853	» 413,945	» 250,892	» 1865	» 987,541	» 698,681
» 1854	» 422,185	» 517,116	» 1866	» 647,102	» 405,281
» 1855	» 625,410	» 665,987	» 1867	» 387,847	» 672,613
» 1856	» 998,600	» 415,646	» 1868	» 551,197	» 238,596
» 1857	» 594,133	» 363,966	» 1869	» 150,962	» 337,678

Noemt men echter met de Regeering, ook deze handelsbeweging, — gemiddeld in het vijftal jaren dat aan den oorlog voorafgaat, f 1,239,976 'sjaars bedragende zonder de straks genoemde retouren in stofgoud mede te rekenen — nog klein, dan ga men toch met eenige aandacht den Vergelijkenden Staat eens na van de waarde van onzen eigen handel met de verschillende Rijken in 1868 en 1869, zooals die in de jongste handelsstatistiek te vinden is en beslisde dan, of Nederland nog zulk een uitgebreiden transatlantischen handel drijft, dat

een verkeer van ongeveer anderhalf millioen guldens 's jaars, uitsluitend met Nederlandsche bodems gedreven, voor ons eene onverschillige zaak mag genoemd worden. Groot of klein is zoo relatief. Men acht ons vaderland nog een niet onbeduidende handelsstaat; het bezit zelfs een belangrijke koffie- en suikermarkt, zij 't dan ook alleen krachtens het dwangstelsel; en toch overtreft de handel van de enkele stad Hamburg dien van het Rijk der Nederlanden. En hij, die wellicht hechten mocht aan de verklaring van de Regeering in de Memorie van Toelichting, » dat de handel met de Kust van Guinea van » den aanvang af, grootendeels heeft bestaan in den aanvoer » van sterke drank, vuurwapenen en buskruit », hij toetse de gegrondheid dier bewering eens aan hare eigene statistiek; hij zal dan vinden, dat onze uitvoeren in het zooeven genoemde vijfjarig tijdperk bestonden:

voor 27 percent uit gedistilleerd,
 » 9 » » ammunitie en wapenen,
 en » 64 » » manufacturen en enkele andere artikelen.

Daarenboven bedenke men, dat het verkeer met de Goudkust uitsluitend de in den laatsten tijd zoo begeerde en terecht onmisbaar genoemde EIGEN handel is, terwijl daarentegen de handel met bijna alle overige Rijken, ook met ons zoo hoog geroemd Java, voor een helaas maar al te aanzienlijk deel uit louter doorvoerhandel bestaat. Vrijheid van handel, geen bescherming meer, dat is de leus van onzen tijd; en de Regeering bereidt een wetsontwerp voor, om dat beginsel ten langen leste ook op het verkeer met onze Oost-Indische bezittingen toe te passen, ofschoon zij het hoofdproduct daarvan nog steeds naar onze markt wil dwingen. Ea terzelfder tijd zal de Regeering den handel met de Goudkust onmogelijk maken, die aangevangen werd in een tijd, toen men in Nederland neg algemeen de leer was toegedaan, dat het stelsel van protectie voor Nederland onmisbaar was, een handel die krachtig werd volgehouden en uitgebreid, zonder ooit eenige bescherming te genieten.

Is onze handel met de Goudkust werkelijk zóó klein, dat het behoud daarvan onverschillig moet worden geacht, hoe noemt men dan wel dien met Curaçao of Suriname, waarvan ik hier, ter illustratie, de alweer officieele cijfers laat volgen:

	CURAÇAO.		SURINAME.	
	Invoer.	Uitvoer.	Invoer.	Uitvoer.
1846.	f 148,176.	f 152,186.	f 4,316,182.	f 1,335,924.
1847.	» 68,200.	» 147,003.	» 5,388,259.	» 1,431,975.
1848.	» 148,314.	» 138,333.	» 6,337,778.	» 1,107,701.
1849.	» 142,379.	» 181,349.	» 4,521,263.	» 1,466,509.
1850.	» 180,635.	» 346,363.	» 5,311,128.	» 1,657,629.
1851.	» 160,788.	» 273,835.	» 3,816,331.	» 1,223,852.
1852.	» 175,399.	» 275,151.	» 4,872,358.	» 1,467,113.
1853.	» 127,681.	» 322,030.	» 4,439,065.	» 1,262,320.
1854.	» 135,614.	» 267,319.	» 4,384,095.	» 1,501,934.
1855.	» 274,810.	» 390,240.	» 4,270,000.	» 1,305,526.
1856.	» 272,887.	» 434,282.	» 4,356,517.	» 1,287,649.
1857.	» 375,771.	» 414,966.	» 4,219,741.	» 1,559,532.
1858.	» 305,788.	» 222,262.	» 3,078,383.	» 1,553,957.

CURAÇAO.		SURINAME	
	invoer.	uitvoer.	
1859.	» 185,620.	» 178,363.	» 2,599,682. » 1,346,474.
1860.	» 149,913.	» 226,785.	» 3,313,619. » 1,811,160.
1861.	» 204,858.	» 334,605.	» 3,613,215. » 1,641,155.
1862.	» 209,802.	» 418,757.	» 3,027,352. » 1,602,643.
1863.	» 333,009.	» 581,983.	» 2,820,490. » 5,225,982.
1864.	» 422,327.	» 472,994.	» 1,276,107. » 1,968,546.
1865.	» 384,328.	» 442,312.	» 1,245,030. » 3,030,843.
1866.	» 312,535.	» 282,238.	» 1,133,822. » 1,790,230.
1867.	» 408,947.	» 282,203.	» 1,414,135. » 1,506,513.
1868.	» 250,599.	» 249,193.	» 1,464,211. » 1,571,475.
1869.	» 158,873.	» 281,506.	» 1,662,955. » 1,518,594.

Gaat 't aan en is 't goed gezien, onzen handel op de Kust van Guinea verkleind voor te stellen, zoodat men over zijne betekenis haast de schouders zou moeten ophalen, wanneer onze in officieele cijfers geschreven handelsgeschiedenis bladzijden bevat als de hier medegedeelde? Behoef ik, als tegenstelling met dezen nooit beschermden handel, op de dalende cijfers te wijzen van dien met Suriname, een verschijnsel, dat men ook zal vinden in dien met onze Oost-Indien, ten spijt der belangrijke hulpe, welke deze van regeeringswege geniet, door Cultuur- en Consignatiestelsel, door differentieele in- en uitvoerrechten? Waarlijk, zij die alleen letten op de geldelijke bijdragen, die Curaçao en Suriname jaarlijks van het Moederland eischen en die de indirecte voordeelen gering achten, welke de Nederlandsche handel en dus Nederland uit dat verkeer trekt, zij die niet meer hechten aan het behoud voor Nederland van overzeesche bezittingen in den zin, waarin de heer de Jonge er van spreekt, zij moeten wenschen; dat ook deze beide worden opgegeven en trachten, om ze aan deze of gene mogendheid over te doen tegen 't een of ander equivalent.

Men zal alles aanwenden om ons verkeer met Amerika uit te breiden en dag aan dag klachten hooren over gebrek aan ondernemingsgeest bij onze kooplieden; en ter zelfder tijd zal de Regeering een bestaanden en toenemenden handel van Hollandsche handelaren met eene onzer oudste bezittingen onmogelijk maken!

Of moet ook de bewering van de Regeering in hare Memorie van Toelichting in ernst worden opgevat, dat het grooter verkeer van Nederland met eene niet Nederlandsche bezitting aan de Westkust van Afrika, die onder geenerlei Europeesch gezag staat, het onnoodige voor den handel bewijst van het behoud onzer bezitting aldaar! Even goed en met gelijk recht had zij onzen handel met Brazilië of Australië of wel met Rusland in deze vergelijking kunnen opnemen, of wel ons verkeer met Engeland tegenover dat met Java stellen, in welk geval ze een nog veel grooter verschil zou hebben gevonden, dan dat uit de thans vergeleken cijfers spreekt. Bij elke vergelijking zal dan toch wel de onderlinge gelijkheid van 't gemeen tegen elkander overstelt, als eerste voorwaarde vooraf dienen te gaan. En de gansche gelijkheid lost zich hier daarin op, dat de Goudkust zoowel als de Congo Rivier aan Afrika's Westkust zijn gelegen, maar op een afstand van elkander verwijderd, zoals Lissabon van Rotterdam.

Maar de vergelijking der Regeering in de Memorie van Toelichting heeft een tweeledig doel. Eerst moeten de cijfers van 1869 het oabeduidende doen uitkomen van den Nederlandschen Landel op het af te stane grondgebied, en dan het bewijs leveren, dat die handel door dien afstand geen gevaar hoegenaamd loopt. Immers lezen we, dat » door die » cijfers wordt bevestigd — wat trouwens uit het voorbeeld on- » der anderen van Hamburg reeds mocht worden afgeleid, — dat » voor het onderhouden van goede handelsbetrekkingen met de » Kust geene bestuursvestigingen noodig zijn, » terwijl art. 5 van het tractaat » de gelijkstelling bepaalt, ter Kuste van Guinea, » van Nederlandsche onderdanen met onderdanen van Groot Brit- » tannie, voor zooveel hunne toelating en hun verblijf betreft » en de behandeling van Nederlandsche goederen en schepen, » op denzelfden voet als Britsche goederen en schepen. »

Volgens de Regeering moet dus niet alleen de Nederlandsche handel op de geheel vrije Congo Rivier ons hier tot voorbeeld strekken, maar ook Hamburg's verkeer met Afrika's Westkust. Ook dit argument heeft alleen de verdienste van zonderling te zijn. Wanneer Hamburg's geheel vrije handel, noch ooit beschermd, noch door koloniaal bezit gesteund, den afstand eener Nederlandsche bezitting moet wettigen, voor zooveel onzen handel betreft, wat wordt er dan van het zoo terecht hooggeroemde belang van Java voor onzen handel? En wat nu te zeggen van de vergelijking van den handel aan de Congo Rivier met dien op de Goudkust? Die vergelijking is immers eene onmogelijke. Met de bevolking aan de Congo Rivier onderhoudt Nederland alleen handelsbetrekkingen, en onze Regeering heeft er nooit eenigerlei invloed geoeffend en er den Hollandschen naam en de Hollandsche vlag nog niet gehaet gemaakt; de bewoners onzer bezittingen ter Kuste van Guinea daarentegen zullen tot vijandschap tegen ons worden gedwongen, door hen aan Engeland over te leveren.

In de te Cape Coast verschijnende *West African Herald* komt een uitvoerig verslag voor van eene onlangs in het kasteel van Elmina gehouden *parlabber* of vergadering, onder voorzitterschap van onzen Commissaris Gouverneur Nagtglas, waaruit zoowel de ijverige pogingen van de daar tegenwoordige Engelsche autoriteiten en onderhandelaren blijken, om de negers over te halen zich onder Engelsche vlag te stellen, als de onveranderlijke weigering der laatsten om daaraan te voldoen. » *If anybody has told,* » zoo lezen we er het laatste woord van den Koning van Elmina aan onzen Gouverneur: » *that we are willing to accept the English flag, he deceives himself and says that which is not true. Even the very children would refuse. The Elminas will serve under the Dutch flag and under no other.* » Kan men nu in gemoede de verlenging van een vriendschappelijk verkeer verwachten met een volk, dat men dwingt tot datgene, wat het tot geen prijs wil?

Neen, met het bezit der Kust van Guinea geeft de Nederlandsche Regeering aldaar ook onzen handel prijs. Dat gevoelde de Engelsche koopman ook, die mij onlangs over deze zaak schreef: » *We are very sanguine about the purchase of*

the Dutch Gold Coast Settlements, and consider it will be a boon to English commerce."

Let wel: — » *purchase* " niet afstand! —

Terecht schreef de man alzoo. Immers, juist uit het feit dat het verkeer van den Engelschen koopman zich steeds vooral tot de Engelsche bezitting aldaar bepaald heeft, terwijl de Hollander zijne zaken hoofdzakelijk tot de Hollandsche beperkte, blijkt het onhoudbare der bewering, dat 't voor den handel onverschillig is, onder wiens oppermacht het handelsgebied staat.

't Schijnt echter wel, dat alleen voor kooplui het hemels-breed onderscheid daartusschen duidelijk is. De Regeering althans heeft blijkbaar geheel vergeten, welke bezwaren in 1867, eerst door mij, en later, na gevraagd advies, door de Kamer van Koophandel van Rotterdam, ingebracht zijn tegen de invoering van het Engelsche stelsel van rechtenheffing in onze bezitting. Bij dat tarief toch worden — mij is geen tweede voorbeeld er van bekend — de inkomende rechten geheven, niet naar de waarde der goederen, op de plaats waar ze worden ingevoerd, maar naar die, welke ze op de plaats van afzending hebben, en is den ambtenaren de bevoegdheid toegekend om datgene te benaderen, wat hun voorkomt te laag te zijn aangegeven, met de gewone verhooging van tien ten honderd, tenzij de importeur de juistheid der aangifte bewijzen kan, door op de plaats der afzending door de douanen gewaarmerkte prijscouranten. Ziehier woordelijk de bepalingen der Engelsche wet:

»If the Collector of Customs, or other proper Officer acting on his behalf, shall be satisfied that the Invoice Price is stated in good faith and according to the current price of the articles at the place of shipment, the duty may be levied on such Invoice price without further proceeding.

But if it appears to the Collector of Customs or other proper Officer acting on his behalf, that the Invoice price is not stated in good faith and according to the current value of the goods at the place of shipment, or if in any case there is no sufficient Invoice, such Officer shall call on the Importer or his Agent to declare what he verily believes to be the current value of such goods at the place of shipment, and it shall be lawful for the Collector of Customs, in case he believes such declared value to be untrue and less than the current value at the place of shipment, to take possession of the goods on public account, upon paying to the Importer the amount of his valuation with ten per cent added, and any person who shall wilfully make a false declaration in the above behalf shall be deemed guilty of perjury.

Such goods shall be publicly sold under directions from the Officer administering the Government within one month's time, and the money arising from the sale be carried to the public account.

As *prima facie* evidence of the sufficiency of the Invoice price aforesaid shall be taken:

a Price current, published in the country from wich the goods are shipped within one month of the date of shipment

and certified by the principal Officer of customs at the port of shipment."

Intusschen bestaan van geen der artikelen, die in den handel met de Goudkust voorkomen, op welke deze bepalingen toepasselijk zijn — gedistilleerd, tabak en ammunitie zijn aan vaste rechten onderworpen — hier te lande prijscouranten; en die welke in Engeland van sommige worden uitgegeven, kunnen den Nederlandschen handelaar niet als bewijs dienen van de waarde der door hem aangevoerde goederen, omdat zijne kracht tegenover zijn Engelschen concurrent juist hierin bestaat, dat hij de ginds door hem ter markt gebrachte manufacturen telkens in teekening en kwaliteit varieert, en hier en ginds op het continent laat vervaardigen, dat op het gebied der industrie van deze kleedingstoffen Engeland den loef afsteekt, zoodat ze veelal niet eens op die prijscouranten voorkomen. Ik laat nu nog daar, wat ieder deskundige weet, dat de waarde van manufacturen van samengestelden fabriekmatigen arbeid uit geene prijscouranten kan bewezen worden.

Ten spijt van het ongunstig advies onzer Kamer van Koophandel, verklaarde onze Regeering dezelfde wetsbepalingen toch met 1 Januari 1868 in onze bezitting aan de Goudkust van kracht; de lastige en krachtige nabuur moest zeker tot vriend worden gehouden. Gaarne erken ik intusschen, dat ze tot nu toe tot geene moeilijkheid hebben geleid, niettegenstaande de gedeclareerde waarde mijner aanvoeren door geene prijscouranten werden gelegitimeerd; de Nederlandsche handel en zijne agenten waren bij ambtenaren en gewestelijke Regeering bekend, en deze zouden hen niet wantrouwen of belemmeren. Maar geheel anders wordt de zaak, wanneer hij ginds aan het *bon vouloir* van den Engelschman zal zijn overgeleverd. Toen ik het onderwerp vroeger, toen er nog van geen afstand onzer bezitting sprake was, met een Engelsch koopman op Afrika besprak, antwoordde deze: » Well Sir, we had never any trouble with these stipulations; but" — voegde hij er lachend aan toe — » I confess that they may easily be misused."

Men moet de Engelsche omgeving en verhouding ter Kuste in 't geheel niet kennen, om niet te weten, dat ambtenaren en kooplieden er één geheel uitmaken en alles doen om het ééuige belang dat hen er brengt, den handel en de voortdurende uitbreiding van dezen, te bevorderen; en tuk op het nieuwe verkeer met de geëncrocheerde bezittingen, kan men 't er den lastigen mededinger, met de wet in de hand, gemakkelijk onhoudbaar maken.

Hoe, indien zijne declaratiën eens eenvoudig werden mistrouwd, terwijl hij niet bij machte is hare waarachtigheid te bewijzen, en de goederen dan tegen vergoeding der aangegeven waarde plus 10 pCt. werden geconfisqueerd? Hij zou dan volmaakt machteloos staan, beroofd van de handelsgoederen zonder welke hij zijne retourlading niet kan erlangen, omdat die alleen door ruilhandel is te verkrijgen, terwijl de hem toegekende 10 pCt. — dit weet ieder die met dien handel bekend is — op verre na de onkosten van vracht, assurantie enz. niet dekken. Dat de aanstelling van Nederlandsche Consuls ter Kuste, zooals in het tractaat is bedongen, deze bezwaren en andere zouden

te niet doen, is zuiver denkbeeldig; en de daarvoor gemaakte bepaling getuigt niet van kennis van den gindschen toestand. Aan de Westkust van Afrika toch vestigt zich niemand als koopman; maar de Europeanen, die aldaar handel drijven, zijn de chefs en geëmploiceerden der Europeesche factorijen. De Regeering zou dus voor de vele handelsplaatsen langs die kust Nederlanders tot Consuls moeten benoemen, en hen zóó hoog moeten salarieeren, dat zij, zonder eenigen handel te drijven, aldaar konden leven en wat voor den kwaden dag overleggen; en waar zou dan de zoo hoog geroemde bezuiniging blijven, door den afstand der Kust verkregen? Want zij kan toch wel niet van het denkbeeld zijn uitgegaa, dat zij de chefs van Hollandsche factorijen tot Consuls der Nederlanden zou benoemen, die dus *casu quo* voor hunne eigen belangen als defendent zouden moeten optreden: 't valt te betwijfelen of de Engelsche Regeering de onpartijdigheid van zulke rechters wel zou erkennen! Blijft dus als laatste middel de benoeming van Engelsche handelaren tot Nederlandsche Consuls: dat is dus van hen, van wie men juist die onmisbare onpartijdigheid bij het ontstaan van geschillen niet verwachten kan!

Men vergelijke nu toch niet den geheel exceptioneelen toestand aan de door Europeërs eer vermeden dan gezochte Kust van Guinea, met de zoo beschaafde en bevolkte koloniën elders, zooals een Singapore en andere trans-atlantische havens, alwaar een geregelde maatschappij bestaat, die waarborgen geeft voor orde en rechten, waar menig Engelschman of vreemdeling met eere onze Consul is.

Of zal men blijven beweren, dat er voor den Nederlandschen handel geen gevaar bestaat om van de Goudkust verdrongen te worden, wanneer Engeland er gansch en al meest zal zijn; en zal men mijne voorstelling wellicht gezocht heeten of wel verjachtmaking? 't Zou alleen getuigenis geven van weinig ondervinding en kennis van menschen en toestanden en handelingen. Voor wie bekend is met de intieme geschiedenis van de uitvoering van het tractaat van 1867, voor dien is 't geen geheim, door welke invloed het kleine Commendah weigerachtig bleef om de Engelsche vlag te verlaten en de onze aan te nemen; voor dien is 't geen geheim, van wien het denkbeeld in wezenlijkheid uitging om het plaatsje plat te schieten: dat voorspel tot den thans voorgenomen afstand onzer bezitting aan Engeland. Hoe de Engelsche gewestelijke Regeering er steeds en sedert jaren op uit was om ons te verdringen, — daarin krachtig op allerlei wijzen door Engelsche handelaren geholpen, — en hoe ze dan door die van het moederland werd gesteund, moge onder anderen blijken uit § 1 der Memorie van Beantwoording van het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs voor het meergenoemde tractaat met Groot-Brittannië van 1867, tot regeling van de grenscheiding der wederzijdsche bezittingen aan de Kust van Guinea, luidende: » Na 1860 zijn er, wel is waar, herhaaldelijk » te Londen vertoogen ingediend tegen de uitbreiding van het » Britsch protectoraat over dorpen en landstreken, die men » dezerzijds beweerde onder Nederlandsch gezag te staan, en » voorstellen gedaan om tot eene betere regeling te geraken; » en meer bepaaldelijk heeft de vorige Regeering getracht, de

» benoeming eener gemengde Commissie uit te lokken, om de
 » wederzijdsche bezittingen op te nemen en in kaart te bren-
 » gen — doch vruchteloos.»

Pijnlijke verklaring voorwaar!

Het oppermachtige Engeland gaat met »*encroachment*» op »*encroachment*» aan het Nederlandsch gedeelte van de Kust van Guinea voort; de Nederlandsche Regeering richt verhoog op verhoog daartegen; maar deze worden eenvoudig afgewezen. Wat doet zij? Wel, zij legt er zich rustig bij neer! En ook onze volksvertegenwoordigers hooren de verklaring van het gebeurde aan, »*comme si de rien n'était* —» maar haasten zich om een tractaat met diezelfde Mogendheid aan te nemen, dat deze tot het voorspel zou maken van het einde onzer macht aldaar. En tenzelfden tijde beklagt datzelfde Engeland zich bij onze Regeering over onze »*encroachments*» op Sumatra's Westkust — zonder eenig recht hoegenaamd!

Onze Regeering spreekt steeds van afstand der bezitting aan Engeland; de Engelschen echter zijn wijzer. Zij bezigen slechts het woord verkoop, wel wetende hoe 't bij den neger haat moet wekken tegen den ouden bondgenoot. »*Purchase of the Dutch Settlements of the Gold Coast by the British Government*» is dan ook het opschrift van het straks door mij aangehaalde verslag der *palabber* te Elmina, in de bij de negers zeer bekende *West African Herald*. Hoe nu met dat denkbeeld van verkocht te worden de verzekering is te rijmen, »dat de Nederlandsche handel door den afstand der Goudkust aan de Engelschen geen schade zal lijden,» moet ik voor mij verklaren niet te begrijpen. Men vergete toch nooit dat men hier met eene bevolking te doea heeft, die ruwer is en kinderlijker van opvatting dan onze Europeesche, en die een trouw jegens ons aan den dag heeft gelegd, welke in waarheid zeldzaam heeten mag. Immers, in de dagen, toen Nederland zelf uit de rij der volken verdwenen was, bleven de Elmineezen toch trouw aan de oude Hollandsche vlag. En die bevolking zullen wij »zooveel mogelijk» beschermen tegen de wraak, die zij van hare aartsvijanden ducht, zeker tot belooning van hare getrouwheid aan het Nederlandsche gezag!!! En voor dat »zooveel mogelijk» beschermen verwachten wij nog achting voor ons van de zijde dier eertijds zoo trouwe onderdanen, nadat wij onzen ouden goeden naam bij hen tot eene ergernis hebben gemaakt — ja spiegelt men den Nederlandschen koopman nog voor, dat hij bij zulke wreedaardig verstoote vrienden nog een even welwillende bejegening en geneigdheid zal vinden tot een onderling handelsverkeer als vroeger!

Zie, wanneer men, zooals ik, het grootste deel zijns levens met volle vertrouwen zijne beste krachten heeft gewijd aan den handel met eene van onze bezittingen; wanneer men gestemd heeft op de traditiën van een land, dat er zijn roem in stelt, vóór andere volken groot en machtig te zijn geweest in vreemde werelddelen en zich in de aldaar verkregen bezittingen te hebben gehandhaafd, zoodat zelf; de gedachte niet bij mij opkomen mocht, dat er ooit sprake van zou kunnen zijn om dat bezit aan anderen, en dan nog wel aan Engeland,

af te staan, dan moet wel een zoo partijdige vergoelijking van dat opzet, als de Memorie van Toelichting mag genoemd worden, een pijnlijken indruk op mij maken.

Van »eene laat ontstane zucht om aan die bezittingen wat »meer aandacht te verleenen», spreekt de Regeering (bl. 3) — alsof iemand vóór het behoud van een deel van Nederland spreken zou, eer er — hoe ongedacht ook — sprake is om er afstand van te doen.

't Zijn (bl: 4) » de edelmoedige bedoelingen van Engeland, die » den besten waarborg opleveren, dat de zorg voor die bevolkingen — zal worden vervuld», welke de Nederlander als ernstige taal van zijne Regeering moet aanhooren, om den afstard van eene Nederlandsche bezitting als billijk te bepleiten. Ja, in den aanvang der Memorie van Toelichting lezen wij zelfs, van » de bevordering van de beschaving en het onderwijs der inboorlingen», als ware die taak de aanleiding tot het tractaat van 1867; en uitnemend sluit daarop de zinsnede (bl. 3) » dat alleen die taak eener verlichte Regeering waardig is, » naar de tegenwoordig gehuldigde juistere begrippen» — waarbij een herdenken aan Java, met zijne heerendiensten en zijn cultuurstelsel, met den millioenenvloed van het Batig Slot en de enkele duizende guldens, die onze Regeering er jaarlijks besteedt voor het onderwijs der inlandsche bevolking, mij bijna een pijnlijken glimlach op de lippen brengen zou, wanneer die niet strijdig ware met den ernst van het onderwerp.

Neen, geen vergoelijking. 't Is vrees voor het oppermachtige Engeland, die tot de daad drijft, gepaard aan een naargeestige zuinigheidspolitiek, die alleen met guldens en centen te rade gaat, en logisch eerlang tot voortzetting moet leiden van onzen »uitverkoop»; — het welgekozen woord is van Jhr. de Jonge. Eerst Curaçao, dat immers, wij zagen het, voor onzen handel van nog minder beteekenis is dan die Kust van Guinea; dan Suriname, dat steeds belangrijke offers eischt tegenover achteruitgaande handelsbeweging. Straks kunnen we dan met de Buitenbezittingen voortgaan, eerst met Borneo, waar ook Engeland vestigingen heeft. Wij mochten er die Mogendheid allicht eens hinderen! Men is maar al te gelukkig, dat Engeland wel genadiglijk onze vooruitschuivingen aan Sumatra's Oostkust voortaan wil gedoogen; en daarvoor zullen wij, o zoo gaarne! den prijs betalen door den afstand van de Kust van Guinea. Men erkenne dat openlijk, ruitelijk, eerlijk; maar dan ook geen vergoelijken van wat niet te vergoelijken is — tenzij men geweld doe aan Statistieken en gewoonten en aan belangen van den Nederlandschen handel, die dan te laat zal inzien, dat hij ten onrechte vertrouwd heeft op het voortdurend bezit van eene van Nederland's oudste bezittingen. Als de Regeering spreekt van hare eigen ambtenaren, » die » vroeger tevens handelaren waren en derhalve in de bevordering van bijzondere belangen het voornamelijk doel van hunne » pogingen zagen,» had zij er bij moeten vermelden, dat ook hunne tractementen zóo laag waren, dat zij wel » het voornamelijk deel » van hun onderhoud uit dien handel moesten trekken: een Adsisistent-Resident, met den rang en de kleeding van 2den luitenant, had f 900.— 's jaars in een land waar,

blijkens de meergenoemde Memorie van Beantwoording van het tractaat van 1867 »de bodem weinig of niets eetbaars voor den Europeaan oplevert» en »de aangevoerde provisien loog in prijs zijn.»!! — Wel werden die tractementen eenigermate verhoogd, toen de bevoegdheid der ambtenaren tot handeldrijven werd ingetrokken; maar ze bleven toch nog zóó laag, dat de Regeering tezelfder plaatse erkennen moest, dat »nergens in onze koloniën de ambtenaren minder ruim bezoldigd worden, dan in de Nederlandsche Bezittingen ter Kust van Guinea».

't Zou dan ook aan die Kust wel anders gesteld zijn, indien de Regeering vroeger wat meer gedacht had aan die »eener verlichte Regeering alleen waardige taak»: aan »de bevordering van de beschaving en het onderwijs der inboorlingen». Outegenzeggelijk is de Engelsche handel ginds omvangrijker dan de Nederlandsche; maar outegenzeggelijk heeft ook de Engelsche Regeering er beter hare roeping, en dus het belang van hare kooplui begrepen dan de onze het ooit heeft gedaan. De schuld in dezen ligt dan ook niet bij onze kooplieden, maar alleen in de voortdurende achteloosheid tegenover de bezitting en het steeds verwaarloozen der belangen van onzen handel door onze Regeering. Had deze vroeger haar plicht gedaan — ik kan hier natuurlijk niet het tegenwoordige Kabinet bedoelen, — dan zou onze bezitting aan de Goudkust thans evenmin een financiële lastpost op de begrooting behoeven te zijn als bij voorbeeld Banca het niet meer is, dat toch ook jaren achtereen offers van de schatkist heeft georderd; en hare betekenis voor den Nederlandschen handel zou al sedert lang een nog gansch andere geweest zijn dan de tegenwoordige.

Nee, om den afstand der Kust van Guinea te verdedigen, keure men dien eenvoudig goed, zooals is geschied, »omdat »wij op goeden voet moeten zijn met Engeland»; men noeme het tractaat van 1867 »een *failure*», maar natuurlijk zonder te onderzoeken, of die »*failure*» dan niet juist is te wijten aan onze Regeering door gebrek aan voorzorg en door de Engelschen met slimme stoutmoedigheid in 't geheim is veroorzaakt. Ja, men ga nog verder en noeme het »eene Nederlandsche »gedachte, aansluiting met Engeland tot doel te hebben, te »genover de vloten van den tegenwoordigen tijd», mits zulk eene Nederlandsche gedachte niet gelijk gesteld worde met hetgeen jhr. de Jonge in zijn meesterlijk pleidooi tot behoud der Kust evenzeer »eene Nederlandsche gedachte» noemt.

Maar het tractaat met Engeland over Siak zal den afstand van de Kust van Guinea tot een dubbelen zegen voor Nederland maken, dat is ongeveer de verklaring der Regeering. Indien 't den heer de Jonge als mij is gegaan bij de lezing der stukken, dan is het gevoel van bezorgdheid voor onze toekomst, dat de overgave dier bezitting bij hem had gewekt, er niet door verminderd, maar wel zeer toegenomen.

Dat tractaat toch zal ons niets geven dan 't geen wij volgens ons goed recht reeds sedert jaar en dag bezitten. En dat is niet mijn individueele opvatting, maar het is de verklaring van de Regeering zelve in de Memorie van Toelichting, die eene doorgaande ontkenning is van de gegrondheid van Englands vroegere klachten over de uitbreiding van onze macht of be-

zitting aan Sumatra's Oostkust en een betoog van het goede recht daartoe aan onze zijde. De Regeering spreekt van »her-» haalde vertoogen van Engelsche zijde wegens beweerdde » strijdigheid van onze handelingen, meer bijzonder op Sumatra, » met den geest of de letter van het in 1824 overeengekomene;» van » constateering, voor zooveel noodig, van de rechten » van Nederland;» in antwoord op » de voorgedragen klachten » van kooplieden uit de Engelsche bezittingen van Straat Ma- » lacca.» Zij toont aan, hoe onze » meer vrijzinnige staat- » kunde, ten aanzien van Indië gevolgd, allengs meer ver- » trouwen deed ontstaan in onze opbelderingen en voornemens;» maar dat » DESNIETTEMIN Engeland er prijs op heeft gesteld, » klachten, door kooplieden in de *Straits* over onze handelingen » op Sumatra, vooral in verband met het tractaat met Siak van » 1 Februari 1858 aangeheven, met voldoende klem te kunnen » weerleggen.» En » ofschoon van de Nederlandsche zijde niet » nagelaten is op de omstandigheid te wijzen, dat de 2de alinea » van art. 6 der wet van 3 Juli 1865, houdende vaststelling der » tarieven van in-, uit- en doorvoer in Nederlandsch-Indië, on- » miskenbaar de bedoeling heeft, de heffing van in- en uitvoer- » rechten in gedeelten van Nederlandsch-Indië, waar van wege » het Nederlandsch-Indisch Bestuur nog geen rechten geheven » worden, te doen geschieden naar een niet differentieel » tarief, bleef toch de Britsche Regeering er waarde aan hechten, » dat het handelen volgens de aangewezen bedoeling in het » bewuste gedeelte van Nederlandsch-Indië door meer stellige » bepalingen werd voorgeschreven.»

Aan dat verlangen van Engeland wordt door de bepalingen van het tractaat toegegeven!

Gevoelige beleediging van Nederland voorwaar, eerst door een vreemde Mogendheid, dan door zijne eigen Regeering. Zijzelve getuigt 't, dat wij op Sumatra's Oostkust niets deden dan wat we volgens de bestaande overeenkomsten mochten doen. Toch heffen de Engelsche kooplieden in de *Strait*-pers kreet op kreet aan over » *the encroachments of the Dutch*»; en de Engelsche Regeering, steeds bereid en er op uit om den handel ter zijde te staan, — daar zij beter dan zekere andere Regeering de » *portée*» van dezen gevoelt, — ondersteunt die klachten gaarne. Maar ook uwe vrees voor de toepassing ginds van ons differentieel rechtenstelsel is ijdel sedert ons nieuw tarief voor Indië van 1865, verzekert onze Regeering. Toch wantrouwt Engeland ons en eischt meerdere zekerheid, alsof het iets had te eischen. En ten spijt van ons goed recht, ten spijt van dat wantrouwen, zullen we nu met die Mogendheid een tractaat gaan sluiten, waarbij wij wel is waar niets materiëls geven, waarbij Engeland niets bepaalds wint, maar dat juist daarom vernederend voor ons is en beleedigend; vernederend en beleedigend omdat in het tractaat, zoo al niet de erkenning, dan toch de twijfel ligt opgesloten, alsof wij op Sumatra's Oostkust tot heden niet hebben gehandeld volgens ons goed recht, de twijfel aan de waarachtigheid en zuiverheid onzer bedoelingen met ons vrijgevinger handelsstelsel, vernederend en beleedigend, omdat 't van een nederig buigen spreekt voor het welgevallen van het hoogmoedige Groot-Brittannië.

De waarheid der geschiedenis is deze, dat naar mate bij de Engelschen de — waarlijk niet onnatuurlijke of ongemotiveerde — vrees week, dat wij den belangrijken handel van Singapore en Penang met Sumatra's Oostkust door ons gewoon afsluitingsstelsel van differentieele rechten zouden benadeelen, onze zoogenaamde »*encroachments*» op die kust een gansch ander karakter voor hen verkregen en eer begeerlijk, althans bevorderlijk werden voor hunne belangen, omdat een slecht Europeesch bestuur ginds altijd nog oneindig beter is dan het beste inlandsche en de welvaart der bevolking, en dus hare koopmacht, onder ons bestuur zeker zouden toenemen. Van dat oogenblik veranderde dan ook de eens zoo heftige *Singapore Freepress* geheel van toon; en de even handige als verstandige benoeming van een geacht Engelsch koopman te Singapore tot Nederlandsch consul aldaar, op voordracht van den Minister Frans van de Putte, gepaard aan zijn ongeveer tenzelfden tijde aangenomen nieuw tarief van invoer voor Indïe, dat het beschermend stelsel reeds dadelijk grootendeels en in beginsel voor goed losliet, waren gewichtige bewijzen voor Engeland, dat het van de uitbreiding van ons gezag in Siak en verder op Sumatra niets meer had te duchten. Toch kon de vroegere kreet over onze »*encroachments*» en de »beweerde» strijdigheid onzer handelingen met het tractaat van 1824 nog nuttig gebezigd worden. Deze eenvoudig aan het kleine Nederland weer eens in herinnering gebracht; en dan het aanbod om het bij tractaat welwillend toe te staan. . . . wat het rechtens reeds lang toekwam; terwijl men zich voorts bereidwillig toont om de Kust van Guinea van ons over te nemen, waar intusschen toestanden zijn in het leven geroepen, die de liefde van onze Regeering voor haar bezit juist niet hebben versterkt, maar met de geacroccheerde bepaling, dat indien de afstand dier bezitting niet aangenomen wordt, de genadige *largesse* van Engeland aangaande Sumatra mede vervalt en ingetrokken wordt.

Zoo was steeds de gedraglijn van Engeland jegens ons; zoo verkrijgt het zijne wenschen hier en ginds en waar 't die maar heeft; en Nederland geeft toe en buigt zich voor den oppermachtigen nabuur. Niets waarborgt ons, dat het niet welligt straks een nieuwe *querelle d'Allemand* zal zoeken en eerlang klachten aanheffen over de nadeelen van de immers door de Nederlandsche Regeering zelf thans zoo uiterst nadeelig en gevaarlijk geheeten »gemengde heerschappij» b. v. op Boraëo, zich beroepende op het harddekkig verzet der inlanders aldaar tegen ons gezag in de laatste jaren, als een bewijs dat wij er niet die toestanden weten in het leven te roepen of te bestendigen, die voor een voordeelig handelsverkeer van Engeland onmisbaar zijn, waarna wellicht een nieuw tractaat met een nieuwen »wederzijdschen ruil van voordeelen» ons weder »welwillend» zal worden voorgelagen, met een beroep op de antecedenten van 1871!

Mij dunkt, dat de achting voor Nederland bij de Engelsche Regeering en het Engelsche volk door deze tractaten niet kan stijgen.

De Kust van Guinea zal door de overgave aan Engeland in

bloei toenemen, het onderwijs der bevolking en dus de beschaving, zullen er belangrijk door winnen, zegt de Memorie van Toelichting. Indien men denkt aan den tijd toen Raffles Java bestuurde, en aan de beginselen van regeering, door dien grooten Engelschman aldaar gevolgd, beginselen die er sedert door ons als met naarstige zorg werden vernietigd en vermeden en vergeten, dan zou men 't logisch voor Java een waar ongeluk moeten achten, dat het ooit weder onder Nederlandsch Bestuur kwam. En hij, die den huidigen toestand kent van Singapore en Penang en van de Engelsche bezittingen aan de Kust van Malacca, waar alles leven is en bloei, een machtige en vrije handel, gevoed door een machtigen en vrijen landbouw, gesteund door machtige fabrieken en vrijen arbeid; hij die tevens weet hoe 't toegaat op Sumatra's Oostkust, die er het gruwzame lot kent, den geïmporteerden arbeider beschoren onder het oog van de Nederlandsche Regeering, — hij is geneigd om de uitbreiding onzer macht en bezitting aldaar, die thans GENADIGLIJK door Engeland zal worden goedgekeurd, geen zegen te noemen voor de menschheid en de beschaving. De Nederlandsche koopman eindelijk, hij zou haast wenschen. . . . . Maar laat ik dit woord liever niet uitspreken.

Vijf-en-twintig jaar lang dreef ik een uitgebreiden handel op de Kust van Guinea, en ik had de — nu blijkbaar dwaze — gedachte, dat de iustandhouding, ja de uitbreiding van een dergelijk verkeer, ook een nationaal wenschelijke arbeid was. Van den aanvang der Handels-Statistiek van de Regeering — 1846 — dagteekent ook juist mijn deelgenootschap aan dien handel. Voortdurend werd die uitgebreider, getuige die Statistiek. Wat er uit zou geworden zijn, indien onze Regeering ginds eene Nederland waardige gedragslijn gevolgd ware, in stede van slaafsche gedweeheid tegenover Engeland, gepaard aan eene naargeestige karigheid, die mede hare gevolgen had, 't zou niets baten dit thans na te gaan en aan te wijzen. Het beeld dat de Regeering goed vond van dien handel in hare Memorie van Toelichting te teekenen met de cijfers van het jaar 1869, was een onwaar beeld, en het strekt sommige onzer dagbladen niet tot eer, dat zij het zonder eigen onderzoek voor waar aannamen.

Maar wat heeft de Nederlandsche Regeering zich ook over de belangen van den Nederlandschen handel op de Nederlandsche Bezittingen aan de Kust van Guinea te bekreunen! Het tractaat over Siak beslist immers over dat van de Goudkust. De echt nationale woorden van jhr. de Jonge worden alleen een glimlach waardig gekeurd, ja scherpelijk gehegeld, omdat hij blijkbaar de belooning niet kende, welke Engeland aan Nederland toegedacht heeft voor het plegen van deze daad. Maar hoe innig ik ook overtuigd ben van het ijdele eener poging om te keeren, wat ik om de eer van mijn Vaderland en om het belang van den Nederlandschen handel zoo gaarne keeren zou, zoo zou ik 't mijzelven toch nooit vergeven, wanneer ik lijdelijk en zonder mijne stem daartegen te verheffen, eene Regeeringsdaad had

aangezien, die ik met beide gansch mijn verstand en hart afkeur. Men zie in mijne veroordeeling dezer voordracht het feit, dat een Nederlandsch koopman 't betreurt, dat in deze dagen, nu Neêrlands handel meer dan ooit behoefte heeft aan herleving of — vleienderwijze gesproken — herleving van zijn Transatlantischen handel, een bron van druk handelsverkeer met eene eeuwenoude Nederlandsche bezitting, zooals die ter Kuste van Guinæa genoemd mag worden, door eene Nederlandsche Regeering aan zijn grootsten kolonialen mededinger van oudsher wordt overgeleverd, en dat nog wel in ruil tegen een ander tractaat, dat als een slag is in het aangezicht van ons land. —

Onder het lezen der stukken van de Regeeringsvoordracht is een twijfel bij mij gerezen, dien ik hier niet wil verzwijgen; dezen: of de tegenwoordige Ministers van Buitenlandsche Zaken en Koloniën de tractaten wellicht door hunne voorgangers met de Engelsche Regeering voorbereid vonden en dus wel niet anders konden doen, dan ze te teekenen en ter beslissing aan de Kamers voor te dragen. Voor de eer van het Kabinet zou 't mij lief zijn indien deze veronderstelling juist ware.

Intusschen denke onze Volksvertegenwoordiging niet, dat ze nog vrij is in hare keuze om dit tractaat aan te nemen of te verwerpen. Daarvoor hebben Engelsen reeds gezorgd, natuurlijk met de »edelmoedige bedoelingen voor die bevolking» waarvan onze Regeering ter harer eere gewaagt.

Ditmaal is 't echter niet een Nederlandsch Minister of Gouverneur-Generaal, die haar voor het *fait accompli* plaatst. Neen, 't is de contractant ter andere zijde, 't is de Engelsche Regeering zelf. Deze toch heeft reeds in December 1870 aan de hoeken der straten van Cape Coast de OFFICIEELE, door den hoogsten plaatselijken ambtenaar onderteekende publicatie laten aanplakken, dat »the Dutch Settlements on the Gold Coast» met 1 Januari 1871 aan haar zouden overgaan.

En het tractaat met Engeland wegens den afstand werd 25 Februari daaraanvolgend in den Haag gesloten!

Letterlijk, terwijl ik deze woorden schrijf, brengt de mail mij de *West African Herald* van 31 Maart jl., waaruit ik nog het volgende heugelijke bericht van Cape Coast ontleen:

»His Excellency Sir Arthur E. Kennedy, the governor in chief on the West African settlements, will be here in a few days, and on his arrival, Elmina will be taken over by the British government. Some vessels of war have been ordered to be here, to give effect to the ceremonies when the transfer takes place.»

Zou 't wellicht niet beter, althans waardiger zijn voor Nederland, indien onze Wetgevende Macht het ijdele spel der beaardslaging over het ingediende Tractaat maar naliet?

Rotterdam,
12 Mei 1871.

HENDRIK MULLER S Zoon.

DE AFSTAND

DER

Kust van Guinea aan Engeland.

Volgens het Verslag van de zitting der Tweede Kamer van gisteren, in het nummer dezer Courant van heden voorkomende, heeft het slot van mijne artikelen over den afstand der Kust van Guinea aan Engeland daar tot eene onverklaarbare misvatting aanleiding gegeven.

Daar de juiste tekst van de door de heeren GRATAMA en VAN SIJPESTEYN daarover tot den Minister van Kolonien gerichtte vragen eerst later door het Bijblad zal worden wedergegeven, kan ik ze voor het oogenblik alleen beoordeelen naar genoemd verslag.

De heer GRATAMA, er aan herinnerende, dat de zaak nog aanhangig is, zeide, dat men in de dagbladen uit St. George d'Elmina leest, dat onze bezittingen reeds aan Engeland zijn afgestaan, en dat een oorlogschip op weg is, om met zekeren ophef en triumpf de overgave te vieren, 't geen hij voorbarig noemde.

Volgens den heer VAN SIJPESTEYN zou, mijn betoog tot basis genomen, de overgave reeds tot een *fait accompli* zijn verheven, en ik dat door twee feiten hebben gestaafd. Hij herinnert er aan, dat in de zitting van 24 December ll. aan den tijdelijken Minister van Buitenlandsche Zaken gevraagd is, of de wijze, waarop het tractaat behandeld wordt (1) niet zou leiden tot een *fait accompli*, waarop op de meest pertinente wijze is geantwoord, dat dit onmogelijk was, terwijl uit de Memorie van Toelichting wel degelijk doorschemert, dat het werkelijk een *fait accompli* is. Hij vroeg dus: 1°. of 't waar is, dat reeds in December ll. te Elmina — lees » te Cape Coast'' — de publicatie was aangeplakt, dat de Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea aan Engeland zijn overgegaan, — lees » zouden overgaan'', daar het anders geen zin heeft — en 2°. of de Gouverneur-Generaal van Sierra Leona naar Elmina is gegaan, om onze bezittingen over te nemen, en eenige schepen mee zijn gegaan om aan die plechtigheid luister bij te zetten? Hij teekent protest

MIN. JUL. GHANA LIBRA

aan tegen elke pressie, om het tractaat aan te nemen. (I).

't Schijnt mij niet overbodig om de misvatting van den heer GRATAMA en ten deele ook die van den heer van SYPESTEYN in het licht te stellen.

Immers heb ik niet gezegd of ook maar indirect beweerd, dat onze bezittingen ter Kuste reeds aan Engeland zijn afgegaan. Verre vandaar. Ik heb geconstateerd, » dat reeds in » December 1870 aan de hoeken der straten van Cape Coast » de officieele, door den hoogsten plaatselijken ambtenaar » onderteekende publicatie was aangeplakt, dat » *the Dutch Settlements on the Gold Coast* » met 1 Januari 1871 aan » de Engelschen zouden overgaan. » En daarna heb ik een aan de *West African Herald* van 31 Maart jl. ontleend bericht woordelijk weergegeven, dat vermeldt, » dat de Engelsche Gouverneur der West Afrikaansche bezittingen binnen weinige dagen verwacht werd, en dat bij zijne aankomst Elmina zou worden overgenomen door het Engelsche Gouvernement — » *and on his arrival Elmina will betaken over by the British Government.* » — Beide mededeelingen spreken dus van aanstaande overgave; de eerste stelt die op 1 Januari jl., en uit de dagteekening der laatste, 31 Maart, volgt dus reeds, dat die toen nog niet had plaats gegrepen.

Naar aanleiding dáárvan nu heb ik beweerd — zie de N. R. Courant van 23 dezer — » dat onze Volksvertegenwoordiging niet » moest denken, dat ze nog vrij was in hare keuze om dit » tractaat aan te nemen of te verwerpen » en gezegd, dat 't » ditmaal niet een Nederlandsch Minister of Gouverneur Generaal is, die haar voor het *fait accompli* plaatste, maar de » contractant ter andere zijde, de Engelsche Regeering zelf. » En mijne vergelijking met 'tgeen ten vorigen jare gebeurde met de bekendmaking der Preanger hervorming, is volmaakt juist. Ook toen toch werd de aanstaande hervorming bij officieele publicatie aangekondigd, vóórdat onze Kamers over den aanstaanden maatregel uitspraak hadden gedaan; en deze beweerden toen met volmaakte en algemeen erkende juistheid, dat hare uitspraak dientengevolge gecompromitteerd was, dat zij stonden voor het *fait accompli*. Toen, zooals nu, was dat *fait accompli* uit den aard der zaak in moreelen zin op te vatten, daar toen als nu de uitvoering zelve nog niet plaats gegrepen had, maar aanstaande was. Wat toen door de Kamer en de publieke meening een *fait accompli* genoemd werd, kan dus thans niet als zoodanig worden gewraakt.

Zooals deze Courant het door den heer VAN SIPESTEYN gesprokene weergeeft, heeft deze afgevaardigde mijne bedoeling dan ook volmaakt juist gevat. In moreelen zin staat onze Wetgevende Macht in zooverre voor het *fait accompli*, dat door de Engelschen op hare beslissing is vooruitgeloopen. De publicatie der Engelsche Regeering te Cape Coast was daarin zoo compromettant, en tevens zoo vernederend voor het Hol-

(I) Ik spatieer.

landsch gezag, omdat in de pas plaats gegrepen vergadering of *palabber* in het kasteel van Elmina, waar ook de Engelsche Gevolmachtigde tegenwoordig was, onze Gouverneur-Commissaris NAGTGLAS op de herhaalde malen tot hem gerichtte vraag, of de bewering der Engelschen juist was, dat de Hollandsche bezittingen aan hen zou overgaan, steeds het antwoord schuldig bleef en verklaarde, dat hem daarvan niets bekend was — »*that he knew nothing of the matter, having received no official intimation of the contemplated change.*» De gansche bevolking protesteert daarop tegen de overgave — ik citeerde het laatste antwoord van den Koning van Elmina —; en twee dagen later verschijnt de Engelsche publicatie!

Hoe de Minister van Kolonien dan ook gisteren »uitdrukkelijk» kon verklaren, »dat niets is gepraejudicieerd,» zal wel niet alleen voor mij onbegrijpelijk zijn.

HENDRIK MULLER SZOON.

Rotterdam, 25 Mei 1871.